

Številka: 101-04/20-03/
Datum: 13. 1. 2021

Na podlagi 42., 126. in 128. člena Poslovnika Državnega zbora je Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide kot matično delovno telo pripravil

POROČILO

k Predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-E), druga obravnava, EPA 1473-VIII.

Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide je na 24. seji 12. 1. 2021 kot matično delovno telo obravnaval Predlog zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo in sprejetje po rednem postopku predložila skupina poslank in poslancev, s prvopodpisanim mag. Dejanom Židanom.

Na seji Odbora so sodelovali: predstavnik predlagateljev mag. Dejan Židan, državni sekretar Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Cveto Uršič, Varuh človekovih pravic Peter Svetina, predstavnik Državnega sveta Dane Kastelic in predstavnica Zakonodajno-pravne službe Lenča Arko Fabjan.

Odboru je bilo posredovano naslednje gradivo, objavljeno na spletnih straneh Državnega zbora:

- Predlog zakona
- Mnenje Vlade
- Mnenje Zakonodajno-pravne službe
- Mnenje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide
- Vloženi amandmaji.

* * *

V poslovniškem roku so **amandmaje vložili**:

- PS SDS, PS SMC in PS NSi k **1. členu**
- PS SD, PS LMŠ, PS Levica in PS SAB k **1. členu**
- Predlog za amandma Odbora PS SD, PS LMŠ, PS Levica in PS SAB, PS DeSUS, PS SDS, PS SMC in PS NSi k **3. členu**.

* * *

V dopolnilni obrazložitvi je v imenu predlagatelja mag. Dejan Židan poudaril, da je cilj predloga novele zagotoviti pošteno in socialno pravično nagrado za invalide, ki so vključeni v storitve zaposlitvene rehabilitacije, z zakonsko določeno pravico do povračila stroškov za prehrano v času trajanja zaposlitvene rehabilitacije. Takšen denarni prejemek bi prispeval k večji motivaciji in sodelovanju invalidov pri izvajanju storitev v okviru zaposlitvene rehabilitacije in njihovem prevzemanju odgovornosti za uspešen zaključek zaposlitvene rehabilitacije, s čimer bi povečali tudi usposobljenost invalidov za samostojno delo zato, da se lahko zaposlijo in sami poskrbijo za lastno socialno ter materialno varnost. Trenutna ureditev, ki ureja nagrajevanje za invalide, ki so v zaposlitveno rehabilitacijo vključeni na podlagi ZZRZI-ja, ni poštena niti ni socialno pravična. Predlaga se rešitev, na podlagi katere bo skupina invalidov, ki je vključena v zaposlitveno rehabilitacijo na podlagi ZZRZI-ja prejela denarne prejemke, ki bodo sorazmerni z obsegom števila ur socialne aktivacije. S tem bodo do denarnega prejemka upravičeni tudi tisti invalidi, ki ne zmorejo opravljati dela, ki obsega več kot 100 ur mesečno. Na drugi strani pa bodo imeli možnost do višjega denarnega prejemka tisti invalidi, ki so zmožni in pripravljeni delo opravljati več kot 100 ur mesečno.

Odboru je bilo posredovano **Mnenje Zakonodajno-pravne službe (ZPS)**, ki je Predlog zakona preučila z vidika njegove skladnosti z Ustavo, pravnim sistemom in z zakonodajno-tehničnega vidika. ZPS je dala konkretne pripombe **k 1. členu** in **3. členu**. S predlagano rešitvijo se, za razliko od veljavne, po kateri se določeni prejemki iz različnih naslovov izključujejo, ti ne izključujejo več, temveč se lahko prejemajo istočasno. Posledično je zato opredeljena njihova maksimalna skupna višina. Predlagana rešitev ni podrobneje predstavljena, zlasti z vidika morebitnega vpliva maksimiranja te višine, na pridobljeno pravico do prejemanja denarnega nadomestila ali denarne pomoči po predpisih iz naslova pravic brezposelnih oseb ali denarnega nadomestila po predpisih iz naslova invalidskega zavarovanja v določeni višini (če bi se zaradi prejemka iz naslova zaposlitvene rehabilitacije višine predhodno naštetih prejemkov spremenile, bi lahko šlo za poseg v pridobljeno pravico do posameznih prejemkov, ki je kot tak vprašljiv z vidika skladnosti z Ustavo). Prav tako je opozorila na določbo 3. člena, kjer obrazložitev člena ne odraža njegove vsebine, predlagano rešitev pa je treba preveriti tudi zaradi morebitnega nastanka pravne praznine.

Odbor je prejel tudi mnenje **Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide**, ki ga je na seji Odbora predstavil njihov predstavnik. Povedal je, da Komisija predlog zakona **podpira**. Komisija ocenjuje, da zaposlitvena rehabilitacija, če je učinkovita in hitro dostopna, lahko v bistveni meri pripomore k temu, da se invalid, ki je za določeno obdobje (po poškodbi ali iz drugih razlogov) iztrgan iz normalnega življenja in delovnega procesa, lahko hitreje vrne v delovno okolje, kar lahko pomembno pripomore k njegovemu hitrejšemu okrevanju ter k občutku koristnosti.

Predstavnik Vlade je predstavil Mnenje Vlade in poudaril, da Vlada predlogu zakona ne nasprotuje. Poudaril je, da je določba 17.člena Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju nespremenjena že od same uveljavitve zakona sredi leta 2004, ko so bila nadomestila za primer brezposelnosti in nadomestila po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju višja, denarna socialna pomoč pa bistveno nižja, kot so danes. Poudaril je, da je ministrstvo ves čas spodbujalo zaposlitveno rehabilitacijo, število vključenih invalidov v različne aktivnosti, namenjene njihovi čimprejšnji aktivaciji, pa se je v več kot 15. letih od uveljavitve zakona bistveno povečalo.

Varuh človekovih pravic je povedal, da je na neustrezno urejenost denarnih prejemkov za čas vključitve invalida v storitve zaposlitvene rehabilitacije že dlje časa opozarjal, predvsem glede vključitve v storitev usposabljanja invalida pri konkretnem delodajalcu. Opozorila so se nanašala predvsem na nezmožnost vključitve v obsegu

vsaj 100 ur mesečno za invalide z odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, da lahko delajo le 4 ure dnevno in zato ne morejo doseči praga 100 ur mesečno, ki je pogoj za upravičenost do denarnega prejemka iz tega naslova. Varuh je tudi v svojih poročilih opozarjal, da te osebe nimajo pravice do povrnitve stroškov za malico v času usposabljanja pri konkretnem delodajalcu. Zadovoljen je, da bo s sprejetjem novele njihovo priporočilo upoštevano.

V razpravi so sodelujoči poudarili, da je pomembno, da se invalidom, ki so vključeni v storitve zaposlitvene rehabilitacije, zagotovi pošteno in pravično nagrado. Na različne možne načine je invalidom treba zagotoviti dostojne prejemke, bodisi v okviru zaposlitvene rehabilitacije bodisi v okviru sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in s slednjim povezanih dodatkov. V preteklosti je bilo že večkrat predlagano, da bi se najnižje invalidske pokojnine zvišale vsaj na raven denarne socialne pomoči, a za sprejetje predloga ni bilo dovolj posluha. Invalidi spadajo med najbolj ranljive družbene skupine, ki se jih pogosto postavlja na rob družbe, namesto da bi se jim omogočilo, da se ob prilagojenih pogojih za delo aktivno vključujejo v družbo. Nekatere storitve zaposlitvene rehabilitacije se izvajajo v bistveno krajšem obsegu, zato je bil sprejet amandma, da osebi v takem primeru ni potrebno priznati stroškov nadomestila za prehrano. Cilj zaposlitvene rehabilitacije je invalidova zaposlitev in s to povezane pravice, da si bo lahko sam s svojim delom zagotavljal socialno varnost. Razpravljavci so poudarili, da so veseli, da se bo s tem upoštevalo tudi večletno priporočilo varuha, ob tem pa so se strinjali, da je pomembno, da je ob takih predlogih dosežen tako širok konsenz. Ob tem pa je bilo tudi izpostavljeno, da bi na ministrstvu do plenarne seje našli rešitev, ki bo pravična za vse, da bi bili vsi invalidi, ki dobivajo nadomestila, v enakopravnem položaju.

Na podlagi predloga predstavnika predlagateljev, da bi Odbor sprejel amandma, s katerim bi zakon začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu, so tak predlog soglasno podprle vse poslanske skupine, ki imajo člane v Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide.

* * *

Odbor **je sprejel** amandmaje:

- PS SDS, PS SMC in PS NSi k **1. členu**
- PS SD, PS LMŠ, PS Levica in PS SAB k **1. členu**.

Odbor je na podlagi osmega odstavka 131. člena Poslovnika Državnega zbora **sprejel svoj amandma** na podlagi predloga za amandma Odbora PS SD, PS LMŠ, PS Levica in PS SAB, PS DeSUS, PS SDS, PS SMC in PS NSi k **3. členu**.

K 3. členu

V 3. členu se besedilo » , uporabljati pa začne s 1. januarjem 2022« črta.

Obrazložitev:

Po oceni predlagatelja bi finančne posledice sprejetja Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov znašale 5 mio EUR. Glede nato, da je bil proračun za leto 2021 ob vložitvi zakona že sprejet, sredstva za izvajanje zakona s prerazporeditvami proračunskih sredstev pa lahko predlaga zgolj Vlada RS, je predlagatelj novele predlagal, da spremembe zakona začnejo veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, zakon pa bi se začel uporabljati s 1. januarjem 2022. Torej, šele eno leto po njegovi uveljavitvi.

Predlog zakona je do sedaj prejel podporo številnih deležnikov. Podporo spremembam zakona je že podala Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalid. Na seji Komisije Državnega sveta, ki je potekala 17.12.2020 so bili tudi predstavniki Sveta za invalide Republike Slovenije, Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije in Združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji, ki so izrazili željo, da se zakon čim prej sprejme in uveljavi. Predlog namreč po njihovem mnenju ureja vprašanje, ki se je pojavilo že kmalu po uvedbi zakona in postaja iz leta v leto bolj pereče ter aktualno.

Glede nato, da je cilj novele zakona zagotoviti pošteno in socialno pravično nagrado za invalide, ki so vključeni v storitve zaposlitvene rehabilitacije menimo, da bi bilo potrebno zakon začeti uporabljati takoj, ko začne veljati, torej petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS. Zamik začetka uporabe zakona za 1 leto bi podaljšal socialno nepravilnost in stisko invalidov, ki so vključeni v zaposlitveno rehabilitacijo. Poleg tega bi odlog uporabe zakona deloval demotivirajoče na invalide pri sodelovanju v zaposlitveni rehabilitaciji in njihovem prevzemanju odgovornosti za uspešen zaključek zaposlitvene rehabilitacije.

* * *

Odbor je v skladu s 128. členom Poslovnika Državnega zbora glasoval o vseh členih Predloga zakona ter jih sprejel.

Na podlagi prvega odstavka 133. člena Poslovnika Državnega zbora je pripravljeno besedilo Dopolnjenega predloga zakona, v katerega so vključeni sprejeti amandmaji. Dopolnjen predlog zakona je sestavni del tega poročila.

* * *

Za poročevalko Odbora na seji Državnega zbora je bila določena predsednica Odbora Eva Irgl.

Tina K. Premik
sekretarka Odbora

Eva Irgl
predsednica

DOPOLNJEN PREDLOG

zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji
in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-E).

1. člen

V Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2 in 98/14) se 17. člen spremeni tako, da se glasi:

»17. člen

(prejemki iz naslova zaposlitvene rehabilitacije)

(1) Invalid, ki mu je priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije, ima pravico do denarnih prejemkov glede na vrsto, obseg in čas trajanja storitev, in sicer:

- plačila stroškov javnega prevoza za invalida in njegovega spremljevalca oziroma spremljevalko (v nadaljnjem besedilu: spremljevalec) v primeru, da ga potrebuje, če je invalidu priznana pravica do storitev iz prve, druge, tretje, četrte, pete, šeste in desete alineje 15. člena tega zakona,
- plačila stroškov za prehrano v višini nadomestila za prehrano med delom za zaposlene v javnem sektorju, če je invalidu priznana pravica do storitev iz desete alineje 15. člena tega zakona,
- plačila stroškov bivanja v višini največ 20% minimalne plače mesečno, če se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajajo več dni zaporedoma in če je otežen vsakodnevni prihod invalida k izvajalcu zaposlitvene rehabilitacije,
- denarnega prejemka za čas trajanja zaposlitvene rehabilitacije v višini 54 % minimalne plače mesečno, če se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajajo v obsegu od 60 do vključno 128 ur mesečno oziroma v višini 65 % minimalne plače mesečno, če se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajajo v obsegu najmanj 129 ur mesečno. Do denarnega prejemka za čas trajanja zaposlitvene rehabilitacije je upravičen tudi invalid, ki prejema denarno nadomestilo ali denarno pomoč po predpisih iz naslova pravic brezposelnih oseb ali denarno nadomestilo po predpisih iz naslova invalidskega zavarovanja. Če bi vsota vseh prejemkov iz navedenih naslovov presegla višino odstotka minimalne plače, določene za posamezen obseg storitev zaposlitvene rehabilitacije, je invalid, ki je vključen v zaposlitveno rehabilitacijo upravičen le do ustreznega dela razlike denarnega prejemka iz naslova zaposlitvene rehabilitacije.

(2) O pravicah iz prejšnjih odstavkov odloča Zavod.«

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

2. člen

Osebam, ki so ob uveljavitvi tega zakona vključene v storitev izvajanja zaposlitvene rehabilitacije, Zavod po uradni dolžnosti uskladi obseg in trajanje pravice do denarnih prejemkov iz naslova zaposlitvene rehabilitacije v skladu s tem zakonom najpozneje v 30 dneh od začetka veljavnosti tega zakona.

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.